

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.47 (3311) ●

● ЧАЦВЕР, 13 СНЕЖНЯ, 2012

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

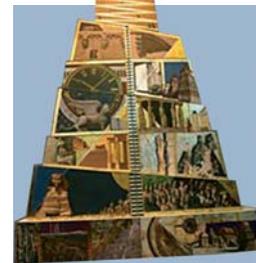
Друкаваныя скарбы растуць у цане

Пад час Каляднага дабрачыннага балю кнігі лепшыя выданні з Беларусі, а таксама Расіі, Украіны, Казахстана можна было набыць на аўкцыёне **Стар. 2**

Як сябраваць гарадамі

Маладзечна цяпер мае партнёрскія сувязі з гарадамі шэрагу замежных краін **Стар. 3**

3 вышыні вежы фантазій

У Варшаве прайшла выстава беларускага мастака Віктара Альшэўскага **Стар. 4**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Калі збліжаюцца сэрцы

У горадзе Сасновы Бор Ленінградскай вобласці даўно працуе АЭС, а вось у беларускім Астравец яна толькі будзецца. Дзякуючы суайчыннікам з Санкт-Пецярбурга паміж гарадамі пульсуе ток сяброўства.

Іна Ганчаровіч

Калі ёсць электраток, то ёсць і турбіна, якая яго выпрацоўвае. Так і ў наладжванні кантактаў: абавязкова павінен быць чалавек, які гарыць справай, рухае яе. Піцёрская беларуска Ірына Рогова, прэзідэнт Санкт-Пецярбургскага спецыялізаванага фонду “Белыя Росы” — з катэгорыі тых людзей, якія кіпяць ідэямі. А гартаючы справаздачы фонду, не перастаеш дзівіцца: як шмат паспелі зрабіць нашы суайчыннікі ў паўночнай расійскай сталіцы за апошнія гады! Творчыя гурты піцёрскіх беларусаў можна пабачыць на розных конкурсах, фестывалях, урачыстасцях з нагоды памятных дат... Нашы землякі актыўны пад час правядзення дзён культуры Беларусі ў Санкт-Пецярбургу, адкрылі клас у адной з піцёрскіх школ з факультатывым вывучэннем беларускай мовы. Ды ці мала іншых спраў! Хто зацікавіцца — гляньце ў інтэрнэце, колькі зроблена. А цяпер фонд стаў самым актыўным “рухавіком прагрэсу” ў развіцці стасункаў паміж Астравцом і Сасновым Борам.

Задума наладзіць сяброўства гарадоў нарадзілася ў Ірыны Роговай пад час правядзення ў

У Ірыны Роговай шмат сяброў у Беларусі і Расіі

чэрвені 2012-га ў Гродне чарговага пасяджэння Кансультатыўнага савета па справах беларусаў замежжа. Там Ірына Ігараўна ўпершыню пачула: праект АЭС у Астравец ідэнтычны праекту станцыі, што пабудавана амаль 40 гадоў таму пад Санкт-Пецярбургам. “Для мяне задума аказалася вельмі цікавай, важнай і па справе, і па душы, — ахвотна расказала Ірына Ігараўна. — Я ведаю, што некаторыя мае землякі яшчэ насцярожана ставяцца да ідэі Беларускай АЭС, бо ў нас быў Чарнобыль. Таму вырашыла паехаць у Сасновы Бор, пагавя-

рыць з кіраўніцтвам горада аб магчымасці развіцця кантактаў з Астравцом. Прыйшла з ідэяй да кіраўніка Сасноваборскага муніцыпальнага ўтварэння Дзмітрыя Пуляеўскага. Ён з задавальненнем падтрымаў ініцыятыву”. Прайшло яшчэ некалькі месяцаў, і гарады ўжо абмяняліся дэлегацыямі. А нядаўна з лёгкай рукі Ірыны Роговай падпісана пагадненне аб супрацоўніцтве паміж Астравецкім райвыканкамам, Сасноваборскім муніцыпальным утварэннем і Санкт-Пецярбургскім спецыялізаваным фондам “Белыя Росы”. У хуткім часе ў Астравец Ірына

Астравец — горад старажытны

Ігараўна прадставіць і праграму збліжэння гарадоў.

У якіх жа галінах бачаць развіццё стасункаў паміж гарадамі-энергетыкамі піцёрскія беларусы? “Паколькі асноўная задача фонду — папулярызацыя ў Расіі ўсяго беларускага, то і супрацоўніцтва будзе развівацца ў многіх кірунках: эканоміка, культура, адукацыя, — дзеліцца думкамі Ірына Ігараўна. — Але найперш, лічу, жыхарам Астравца неабходна наладзіць сяброўскія стасункі з сасноваборцамі. Для гэтага варта дапамагчы ім як мага часцей прыязджаць у Сасновы Бор. Яны пабачаць, як развіваецца горад, як жывуць людзі, як наладжаны кантроль за радыяцыйнай бяспекай. Упэўненая, што кантакты будуць вельмі плённымі. Наш фонд можа паспрыяць наладжванню паездкаў”. У піцёрскай суполкі беларусаў ужо ёсць добры досвед супрацоўніцтва са школамі Мінска. Ірына Рогова за тое, каб і школьнікі Астравца сталі удзельнікамі падобных праектаў. Яна з актывістамі фонду плануе арганізаваць гадавы працоўны лагер для студэнтаў, якія ў будучыні хочуць звязаць працу і жыццё з

Астравцом. Для іх можна будзе ладзіць экскурсіі на Ленінградскую АЭС, сустрэчы і круглыя сталы са спецыялістамі.

Шмат планаў у Ірыны Роговай і ў сферы развіцця ўзаемавыгадных беларуска-расійскіх стасункаў. “Беларускія тавары карыстаюцца вялікім попытам у Расію, — з упэўненасцю кажа яна. — І мы бачым, што тут таксама можам прыкласці сілы, дапамагчы беларускім прадпрыемствам прабівацца на расійскі рынак. У маі Сасноваму Бору спаўняецца 40 гадоў. Вядома ж, на святочныя ўрачыстасці будуць запрошаны прадстаўнікі многіх гарадоў і краін. Мы хочам зладзіць там выставу прадукцыі прадпрыемстваў як Астравца, так і іншых гарадоў Беларусі. Нехта пабачыць, яму спадабаецца, а там адзін крок і да дагавораў аб супрацоўніцтве”.

Слухаючы гэтую жанчыну і адчуваючы энергію, якую яна пасылае, я ніколі не сумняваюся: усё будзе менавіта так, як задумана. Відаць, Ірына Ігараўна належыць да той прамыянай катэгорыі людзей, якія здольныя гарэць самі — і запальваць агонь у сэрцах іншых.

ПЛЕМЯ МАЛАДОЕ

А “Зорачкі” — першыя!

На штогадовым дзіцячым гарадскім фэсце нацыянальных культур вызначыліся юныя выхаванцы суполкі “Нёман”

Спяшаюся падзяліцца навіною: ёсць яшчэ адно прызнанне беларускіх талентаў! Штогод у Тальяці праходзіць вялікі дзіцячы фэст прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў. Гэта прыгожы парад нацыянальных касцюмаў, страў, песень, танцаў, вершаў, а

таксама народных абрадавых пастановак. Суполкі маюць магчымасць паказаць, ці ёсць у іх юныя таленты, а значыць і будучыня. Сёлета ў фестывалі ўдзельнічаў і наш дзіцячы гурт “Зорачкі”, у якім выступаюць вучні беларускага 6-А класа школы № 46. Летась, дарэчы, большасць школ прадстаўлялі татарскую, чувашскую і мардоўскую культуру: гэта бліжэйшыя рэгіянальныя суседзі Тальяці. Толькі адна шко-

ла прадставіла ўкраінскую культуру, а мы, “нёманцы” — нашу беларускую. Тады для журы і ўдзельнікаў гэта была, як кажуць, новая каларытная плынь у фэсце.

Скажу шчыра: сёлета беларусы адразу настроіліся на перамогу! Праграма фэсту аказалася вельмі цікавай: было больш прадстаўнікоў рускай культуры, больш цікавых інсценіровак. Вельмі спадабаліся нумары вучняў

32-й школы і з пасёлка Паволжскі. А пакуль журы вызначала лепшых, можна было пачаставацца нацыянальнымі стравамі, якія самі дзеці і прыгатавалі.

І як жа прыемна было нам пачуць: дзіцячы ансамбль музыкі і песні “Зорачкі” заняў першае месца ў намінацыі “Лепшае выкананне нацыянальнай песні”. А спявалі нашы выхаванцы песні “Дранікі” і “Дом —Белая Русь”. Нашы юныя артысты вывучаюць

“Зорачкі” спяваюць па-беларуску

беларускую мову, і выконваюць песні — на чыстай беларускай мове. Асвойваць мову дзецям дапамагае настаўніца-класны кіраўнік Віталіна Віктараўна Бісерава. Яна заўсёды з задавальненнем нам дапамагае, падтрымлівае

гурт “Зорачкі”, перажывае за яго, таму юныя артысты яе паважаюць, цэняць і любяць. Так што ад усіх беларусаў ёй — падзяка і паклон!

Людміла Дзёміна, старшыня праўлення суполкі “Нёман”, г. Тальяці

ПАДЗЕЯ

Друкаваныя скарбы растуць у цане

Пад час Каляднага дабрачыннага балю кнігі лепшыя выданні з Беларусі, а таксама Расіі, Украіны, Казахстана можна было набыць на аўкцыёне. Прычым кошт некаторых з іх узрастаў у дзясяткі разоў.

Іван Ждановіч

“Калядны дабрачынны баль кнігі ў Год кнігі” — такая імпрэза ўпершыню ладзілася ў Доме Масквы ў Мінску. Ва ўтульнай зале былі прадстаўлены выстаўлены на аўкцыён выданні, гучала музыка, у тым ліку і творы вядомага мастака і кампазітара Напалеона Орды. Кавалеры і дамы ў старадаўніх строях дапамагалі гасцям акулунца ў атмасферу даўніны. Усе маглі зарэгістравацца, атрымаць як прыгожы каталог выстаўленых на продаж выданняў (28 лотаў), так і карткі-нумары для ўдзелу ў таргах.

Такі аўкцыён ладзіўся ў Беларусі ўпершыню. Можна было набыць, напрыклад, унікальны экзэмпляр перавыдадзенага “Слуцкага Евангелія”, знакамітае выданне “Беларусы” Яўхіма Карскага ў трох тамах, кнігі, прысвечаныя 1150-годдзю Полацка, 600-годдзю Белавежскай пушчы і іншыя. Часам цана ўзлятала ў дзясяткі разоў.

Напрыклад, кошт лоту “Беларускія дзіцячыя кнігі паэтэсы Наталлі Ігнаценкі”, які прадаваўся з аўтографам аўтаркі і яе калядным вершам на прыгожай паштоўцы, вырас з 50 тысяч да трох мільёнаў рублёў — у 60 разоў.

Дарэчы, удзельнік аўкцыёну пад нумарам 6, што набыў гэтае і шэраг іншых выданняў, аказаўся чалавекам даволі вядомым: пісьменнік, мецэнат Анатоль Статкевіч-Чабаганавіч. Пасля заканчэння аўкцыёну першы намеснік міністра інфармацыі Лілія Ананіч запрасіла яго на сцэну. “Мы высока цэнім вас, паважаны Анатоль Васільевіч, за ўклад у кнігу, пашырэнне культуры чытання, што асабліва прыкметна ў апошнія гады. Прычым вельмі важна, што робіце вы заўсёды дабрачынныя справы — са шчырым сэрцам, з цеплынёй і любоўю,” — сказала яна.

Чытачы “Голасу Радзімы” ведаюць, што пісьменнік стаў заснавальнікам серыі “Летапіс беларус-

Анатоль Статкевіч-Чабаганавіч ушанаваны на балі як “Мецэнат кнігі”

кай шляхты”, яго кнігі займаюць ганаровыя месцы на прэстыжных айчынных і замежных конкурсах. За падтрымку кнігавыдання, бібліятэчнай справы, увогуле беларускай культуры Лілія Ананіч уручыла Анатолю Статкевічу-Чабаганавічу дыплом “Мецэнат кнігі”, падпісаны міністрам інфармацыі Беларусі.

Прымаючы ўзнагароду, пісьменнік заўважыў, што 2012-ы, Год кнігі стаў для яго ў некаторай ступені ўнікальным. Больш за 20 гадоў ён працуе над серыяй кніг пра старажытныя беларускія роды, сёлета пабачылі свет яшчэ два тамы. “Ужо 500 экзэмпляраў кнігі “Я — сын Ваш” падарыў я Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі, — казаў на ўрачыстасці дыпламант. — Спачатку там папрасілі 20 тамоў, адправілі анатацыі ў вядучыя бібліятэкі свету — і атрымалі вал запытанню! І сто, і дзвесце экзэ-

мпляраў аказалася мала. Кнігі пры дапамозе абмену адпраўляюцца з Мінска ў розныя бібліятэкі свету. Я вельмі ўдзячны супрацоўнікам Нацыянальнай бібліятэкі, яе дырэктару Раману Матульскаму за дапамогу: дзякуючы ў тым ліку і гэтым людзям гісторыю старажытных беларускіх родаў ведаюць чытачы розных краін”. Нядаўна 100 тамоў каштоўнай кнігі аўтар падарыў Цэнтральнай бібліятэцы НАН Беларусі, і яшчэ сто — Любанскаму раёну, адкуль сам родам. Гэта было, расказваў пісьменнік, на ўрачыстасці ў раённым Доме мастацтваў: “Сабраліся ўсе бібліятэкары, ад іх я пачуў шмат цёплых, удзячных слоў, якія мяне вельмі ўсхвалявалі. А што кнігі запатрабаваныя, то вялікая радасць для мяне. Менавіта з любові да свайго роду і пачынаецца любоў да Айчыны. Памяць аб продках — гэта вельмі важна для развіцця як асо-

бы, так і грамадства.”

Усяго пад час дабрачыннага аўкцыёну выручана больш за 50 мільёнаў рублёў. Як паведамілі ў міністэрстве інфармацыі, большая частка грошай пойдзе на Калядныя падарункі для выхаванцаў Гарадзішчанскага дома-інтэрната для дзяцей-інвалідаў з асаблівасцямі псіха-фізічнага развіцця. А “Вялікія Калядныя сустрэчы з кнігай” — так называецца ўсебеларуская акцыя — чакаюць усю краіну. Як сказала Лілія Ананіч, кніжны баль толькі адкрываў серыю такіх мерапрыемстваў. Пры падтрымцы Саюза пісьменнікаў Беларусі ў кнігарнях ужо праходзяць Калядныя сустрэчы з пісьменнікамі, кнігавыдаўцамі. Усіх пакупнікоў чакаюць кніжныя падарункі. “Увогуле, наша беларуская кніга — гэта па-ранейшаму цудоўны духоўны падарунак,” — упэўнена Лілія Ананіч.

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Вучыцца — на Бацькаўшчыну

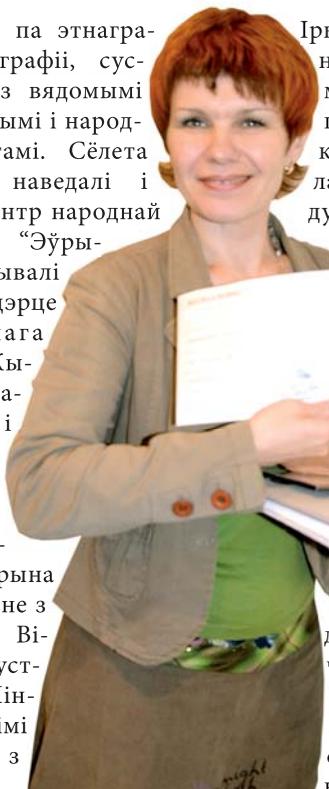
У Мінску ладзіліся заняткі для актывістаў беларускіх суполак замежжа

Кацярына Мядзведская

Пасля перапынку ў некалькі гадоў у Беларусі зноў праводзіліся курсы для кіраўнікоў творчых калектываў беларусаў замежжа — гэтым займаліся Інстытут культуры Беларусі, Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур і таварыства “Радзіма”. А потым была прэс-канферэнцыя ў Нацыянальным прэс-цэнтры. Кіраўнік ансамбля “Сябры” з Эстоніі Людміла Аннус на ёй казалі: толькі пасля пяцідзясяці яна загаварыла па-беларуску. “Аднойчы асэнсавала сябе як часцінку роднай краіны, — прызналася. — І вельмі захацелася падзяліцца з іншымі сваімі пачуццямі”. Так і пачыналася беларуская суполка ў Нарве. І цяпер Людміла імкнецца быць у курсе ўсіх спраў на Бацькаўшчыне. А курсы важныя і каштоўныя таму, што на іх сустракаюцца аднадумцы, неабмяжаныя да роднай культуры людзі, якія, жывучы за межамі Беларусі, гатовы і там расказваць пра яе прыгажосць і духоўнае багацце.

Тыдзень суайчыннікі хадзілі

на заняткі па этнаграфіі, харэаграфіі, сустракаліся з вядомымі фальклорнымі і народнымі гуртамі. Сёлета курсанты наведвалі і дзіцячы цэнтр народнай творчасці “Эўрыка”, пабывалі на канцэрце Дзяржаўнага хору імя Жыновіча. Маюць цану і стасункі, што складаюцца паміж землякамі. Так, Ірына Урбанавічэне з літоўскага Вісагінаса сустрачалася ў Мінску з даўнімі сябрамі з Эстоніі, Латвіі, Малдовы, набыла новых. І досвед, якім дзяліліся кіраўнікі гуртоў пад час заняткаў і асабістых сустрэч, спатрэбіцца, і новыя адрасы, тэлефоны — таксама. Яшчэ

Ірына Гранкіна — з Новасібірска

Ірына ўзгадала, як упершыню трапіла на курсы ў 2005-м. “З таго часу і зразумела, што такое: быць беларускай, — усхвалявана казала жанчына. — А раней не думала пра нацыянальную прыналежнасць, хоць з 84-га, як паехала будаваць АЭС у Вісагінас, жыў у Літве. Была, вядома, туга па Радзіме, бацьках, ды з галавой у беларускую справу акулунлася толькі пасля сустрэч у Мінску з такімі ж беларусамі-замежнікамі”. Цяпер Ірына кіруе дзіцячымі гуртамі “Таночка” (азначае “карагод”), “Сузор’е” і дарослым “Жалейка”. Апошні, казала, склаўся, калі артысты “Таночка” пачалі прыводзіць да настаўніцы бацькоў. Ансамблі шмат гастролююць па Літве, прыязджаюць у Беларусь. У суполак ёсць патрэба, разважала Ірына, у літаратуры па народных касцюмах, абрадах, пад час заняткаў у Інсты-

туце культуры Беларусі ёй з тым дапамаглі.

Пра ўражання ад праграмы курсаў, цікавыя сустрэчы і знаёмствы гаварылі на прэс-канферэнцыі Аляксей Краўцоў з Казахстана, іншыя суайчыннікі. Усяго ж павышалі творчую кваліфікацыю 14 чалавек з Літвы, Латвіі, Эстоніі, Расіі, Украіны, Малдовы і Казахстана.

Дырэктар Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Міхаіл Рыбакоў падкрэсліў: “Суайчыннікі за мяжой — не проста беларусы, а прадстаўнікі народнай дыпламатыі, якія актыўна ўдзельнічаюць у жыцці Радзімы”. Згадваў Міхаіл і пра леташні Першы фестываль беларусаў свету, які сабраў больш за 250 суайчыннікаў з 12 краін. А на пасяджэнні Кансультацыйнага савета беларусаў замежжа, які працуе пры Мінкультуры, было прапанавана ў 2013 годзе правесці і Маладзёжны фестываль беларусаў свету.

Загадчык аддзела “Беларускае замежжа” Інстытута культуры Беларусі прафесар Адам Мальдзіс распавёў, што да Другога фестывалю мастац-

тваў беларусаў свету плануецца, нарэшце, выдаць энцыклапедычны даведнік “Сузор’е беларускага памежжа” — з інфармацыяй пра суайчыннікаў, суполкі. Распрацоўваецца і даведнік, які будзе ўтрымліваць адрасы суполак, задуманы інтэрнэт-партал “Беларускае замежжа”. Так што магчымасцяў даведацца адзін пра аднаго, пераняць досвед у суайчыннікаў становіцца больш. І ўсё ж асабістыя сустрэчы, рэальныя знаёмствы таксама патрэбны.

Між тым сустракацца з сябрамі-беларусамі з іншых суполак ў розных гарадах і краінах з часам становіцца ўсё прасцей: дапамагае тэхнічны прагрэс. У тым ліку Інтэрнэт, скайп, мабільная сувязь... І прэс-канферэнцыю, паводле якой напісаны гэты артыкул, можна было глядзець па on-line-трансляцыі на сайце Нацыянальнага прэс-цэнтра Беларусі — так я і зрабіла. Магчыма, хутка суайчыннікі і самі перыядычна ладзіць пачнуць скайп-канферэнцыі, знаходзячыся кожны ў сябе дома. То клікніце журналістам “Голасу Радзімы” — далучымся.

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Як сябраваць гарадамі

Маладзечна цяпер мае партнёрскія сувязі з гарадамі шэрагу замежных краін: Польшчы, Літвы, Латвіі, Балгарыі, Украіны, Малдовы. Асаблівае месца ў спісе сяброў займае нямецкі Эслінген-на-Некары. Пагадненне аб партнёрскіх сувязях паміж Маладзечна і гэтым горадам было падпісана ў маі 1988-га. На той момант, як вядома, яшчэ стаяла знакамітая Берлінская сцяна, і наладзіць стасункі было вельмі няпроста. Пра тое, як пасябравалі беларускі і нямецкі гарады, як рабілі яны першыя крокі насустрач адзін другому, мы папрасілі расказаць Барыса Вайцяхоўскага. У той час ён працаваў дырэктарам адной з гарадскіх школ і быў перакладчыкам на першай сустрэчы двух кіраўнікоў гарадоў: па сутнасці, стаяў ля вытокаў супрацоўніцтва.

Іна Ганчаровіч

Барыс Уладзіміравіч згадаў, што важнай падзеі папярэднічала нарада ў Германіі на тэму пародных гарадоў. Там быў і тагачасны старшыня Маладзечанскага гарвыканкама Уладзімір Буянаў. Тады і ўзнікла ідэя: наладзіць стасункі Маладзечна з адным з нямецкіх гарадоў. Прычым неабходна было выканаць умову — будучыя гарады-пабрацімы павінны мець прыкладна аднолькавую колькасць жыхароў. Вось і выбралі беларусы адзін са старажытных гарадоў зямлі Бадэн-Вюртэмберг.

Першая дэлегацыя з Эслінгена прыбыла ў Маладзечна, на Міншчыну ў верасні 1987-га. Узначальваў яе тагачасны бургамістр спадар Клапрот. З ім быў Рольф Лашэт — перакладчык, настаўнік рускай мовы з гімназіі Шэльстар. “У нас не было досведу заключэння дамовы з краінамі іншай эканамічнай сістэмы, — расказае Барыс Вайцяхоўскі. — Рыхтавалася яна з ходу, і перакладчыкам даводзілася не толькі перакладаць палажэнні, але і браць актыўны ўдзел у іх распрацоўцы. Прыемнай нечаканасцю

Так падпісвалася дамова ў Маладзечне. Верасень 1987 года

для нас было, што ў гімназіі Шэльстар дзеці па жаданні вывучаюць рускую мову. І я, выкарыстоўваючы свой статус, унёс прапанову аб супрацоўніцтве нашай школы і гімназіі. Мы дапоўнілі ў гэтай частцы дамову яшчэ адным пунктам: дзеці, якія прыязджаюць па праграме супрацоўніцтва ў горада-пабрацім, будуць жыць у сям’ях!” Вядома ж, абодва кіраўнікі гарадоў разумелі: гэта новы ўзровень стасункаў і разумення адзін другога. Для такіх кантактаў былі вузкія ідэалагічныя рамкі таго часу. Гэта быў увогуле першы ў СССР выпа-

дак абмену школьнікаў з умовай, што яны будуць жыць у сям’ях прымаючага боку. Магчыма, таму першая вясновая паездка тых маладзечанскіх школьнікаў нагадвала маленькі дэтэктыв і па нечай “памылцы” ледзь не сарвалася.

“Пашпарты з візамі мы тады атрымлівалі ў Маскве, — успамінае Барыс Уладзіміравіч. — Прыехаў па іх у дамоўлены час, а яны не гатовыя: мне прапанавалі зайсці праз тыдзень. А ў нас былі ўжо набытыя квіткі на цягнік у Германію, выбудавана праграма знаходжаня. І галоўнае: вызначаны сем’і, у

якіх будуць жыць дзеці, і якія будуць свае планы ў чаканні гасцей з Савецкага Саюза”. Добра разумеючы тыя закулісныя гульні, Вайцяхоўскі пайшоў у Дом дружбы народаў і запатрабаваў звязаць яго з нямецкім пасольствам. На яго глядзелі як на вар’ята! Але, бачачы беларускую настойлівасць і намер зладзіць ці не акцыю пратэсту, далі пасольскі тэлефон. “Тэлефаную ў пасольства ФРГ, — згадвае Барыс Уладзіміравіч. — Мяне ўважліва выслухалі, і ўжо на наступны дзень усе дакументы ў мяне ўжо былі на руках”. Паўстала пытанне: як паспець перадаць іх, бо група школьнікаў ужо сядзела на чамаданых у мінскім вакзале. Дырэктар школы памчаўся ў аэрапорт, угаварыў камандзіра самалёта ўзяць цэлы партфель дакументаў (!) і перавезці іх у Мінск. Адначасова з узлётам самалёта стартвала — у Мінскі аэрапорт! — машына з работнікамі Маладзечанскага гарвыканкама. Сустрэўшы партфель, яны памчаліся на вакзал. Да адыходу цягніка заставаліся лічаныя хвіліны, але паспелі. Так дзеці і адправіліся ў доўгачаканую паездку. А сам Вайцяхоўскі дабраўся да

Эслінгена праз некалькі дзён. Сёлета два гарады адзначалі юбілей сяброўства. Шмат змянілася з таго часу. Можна сказаць, прайшла цэлая эпоха. Бо аб’ядналася Германія, даўно няма СССР, а постсавецкія краіны самі выбудоваюць сваю міжнародную палітыку. І замежнымі візітамі школьнікаў, бадай, цяпер нікога не здзівіш... Аглядаючы пройдзены шлях, Барыс Вайцяхоўскі кажа: “У той час, калі падпісвалася дамова, вядома ж, былі сумненні: ці зможам мы ўвасобіць планы партнёрства ў жыццё. Сёння магу з упэўненасцю сказаць, што нам гэта ўдалося. Нягледзячы ні на ідэалагічныя перашкоды, ні на нейкія часовыя непаразуменні паміж партнёрамі. Наша сяброўства пачыналася з абмену паміж школьнікамі. Потым з’явілася шмат іншых праектаў: для прадстаўнікоў медыцыны, паліцыі і міліцыі, моладзевых, спартыўных, турыстычных арганізацый... Гэта сведчыць, што падмурак нашага сяброўства атрымаўся надзейным. Дарэчы, сёння шматбаковыя кантакты паміж Маладзечна і Эслінгенам-на-Некары па-ранейшаму актыўна прадаўжаюцца”.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Добра сабрацца разам

У свой першы юбілей суполка “Радуга” (“Вясёлка”) ў Латгаліі зладзіла фестываль славянскай песні

Актывісты беларускіх суполак часам, як набліжаецца які юбілей, прыкідваюць: дзе, з кім, у якім “фармаце” яго адзначыць? То можа гэтыя нататкі некаму паслужаць і падказкай...

Збіраць сваіх сяброў на дні нараджэння — вядома ж, цудоўная традыцыя. Сёлета ў таварыства славянскай культуры “Радуга” (“Вясёлка”) і ансамбля “Калінушка” з горада Прэйлі пяты ўжо дзень нараджэння. Вось і вырашыў актыў правесці сумесна фестываль славянскай песні, прысвечаны юбілеям. Атрымалася не проста сустрэча ў вузкім коле аднадумцаў, а знакавае для Латгаліі мерапрыемства, якое ўсім запомнілася. Фестываль праходзіў у гарадскім Доме культуры, і была запоўнена глядачамі вялікая зала. Імпрэза пачалася з мілагучнай песні “Край ты мой любімы”, далей гаспадароў вечарыны віншавалі дэпутат Прэйльскай краёвай думы Алег Хлебніцаў і дэпутат XI Сэйма Латвіі ад Латгаліі Іван Рыбакоў.

Старшыня таварыства В. Максімава расказала, як утвары-

лася суполка і мацнела, цяпер у ёй — больш за сто актывістаў, у тым ліку і сем’і Зубавых, Шырчанкаў, Сямёнавых і іншыя. У маі суполка ладзіць Дні славянскай культуры, нярэдка праходзяць сустрэчы з паэтамі Прэйльскага краю, выставы кнігі, адзначаюцца славянскія святы: Ражджаство, Масленіца, Вялікдзень, яшчэ “Пакроўскія пасядзелкі”... Ёсць творчыя кантакты з Саюзам беларусаў Латвіі, таварыствам “Уздым” з Даўгаўпілса, беларускімі суполкамі з бліжніх да Прэйлі гарадоў: разам лягчэй ладзіць значныя і цікавыя сустрэчы. “Мы ўдзячны старшыні Саюза беларусаў Латвіі Валянціне Піскуновай і дэпутату XI Сэйма Латвіі, кіраўніку дэпутацкай групы па супрацоўніцтве з парламентам Беларусі, старшыні беларускага таварыства “Прамень” з Рыгі Алёне Лазаравай за дапамогу ў набыцці цудоўных строяў для артыстаў нашага ансамбля “Рабінушка”, які існуе ў горадзе ўжо 16 гадоў, за дапамогу ў правядзенні мерапрыемстваў — і спадзяемся на цеснае ўзаемадзейне з усімі і ў далейшым”

— сказала В. Максімава. Далей — шэраг афіцыйных віншаванняў, у тым ліку і ад мэра горада Прэйлі А.Адамовіча, які падкрэсліў: таварыства “Радуга” (“Вясёлка”) дапамагае яднанню людзей, а гурты “Калінушка” і “Рабінушка” вельмі ўпрыгожваюць мясцовыя мерапрыемствы. Консул Расійскага пасольства Е.Кандрацьева лічыць, што таварыства выконвае важную місіянерскую справу, бо пашырае вялікую культуру славянскіх народаў — рускіх, беларусаў, украінцаў, палякаў — і дапамагае ствараць у грамадстве атмасферу дабрыні і добрабытасці. Валянціна Піскуновай з горада даццо нагадала, што таварыства ўваходзіць у склад Саюза беларусаў Латвіі: “Мы ганарымся такімі таленавітымі людзьмі, якія працуюць у суполцы, гуртах горада Прэйлі. Хачу выказаць вам усім падзяку за працавітасць, за шчырасць, за тое, што выходзіце даброў моладзь, жывяце ў згодзе і з беларускай культурай, ды пажадаць здароўя і поспехаў у выкаароднай працы”.

Удзельнікі і арганізатары фестывалю ў Латгаліі

Алёна Лазарава звярнула ўвагу, што большасць актывістаў суполкі — гэта жанчыны, працягвала прысвечаны ім свой верш з яркавымі апошнімі радкамі: “Без жанчын жыць нельга, не спорце! / И взгляд, мой друг, куда ни кинь, / Они — изюминка в том торте, / Который называют жизнь!”

Было яшчэ шмат цёплых слоў ад таварыства пенсіянераў горада Прэйлі, прадстаўнікоў гарадоў Рэзэкнэ, Стружаны, Лудзы, Віляны. Хвалілі ансамбль “Калінушка” — за цудоўныя песні, дзякавалі артыстам за тое, што нясуць яны радасць людзям.

І быў канцэрт — добра прадуманы, цікавы, захапляльны. Гучалі рускія народныя песні ў выкананні ансамбляў “Івалга” з Аудрынэ і “Радуга” са Стружан. Ансамбль “Интрига” з Рэзэкнэ парадаваў рамансамі, а гурт Пятровых — бацькі і дзве сястры-прыгажуні — з Лудзы прадставіў асеннія

песні. Завёў публіку гулівай украінскай песняй “Сала” ансамбль “Водограй” з Рэзэкнэ, а потым, як жартавалі ў зале, да таго сала гарманічна дадалася і беларуская “Бульба” — у выкананні мясцовага гурта “Рабінушка”.

Доўга пасля канцэрта не разыходзіліся людзі: усім добра было разам. У некага ж песні абудзілі даўнія ўспаміны — трэба было імі падзяліцца, хтосьці падшоў усміхнуцца выканаўцам, сказаць словы падзякі юбілярам: артыстам ансамбля “Калінушка” і сябрам таварыства славянскай культуры “Радуга” (“Вясёлка”). Назва апошняга, казалі, вельмі знакавая: бо вясёлка ж канцамі абапіраецца на зямлю, а дугой — імкнецца дастаць да нябесаў. Да таго ж з’яўляецца сімвалам прыгажосці, дабра і чысціні.

Алёна Міцкевіч, член праўлення Саюза беларусаў Латвіі

ПРАЕКТЫ

З вышыні вежы фантазій

Вежа, якую збудаваў мастак

У Варшаве прайшла выстава беларускага мастака Віктара Альшэўскага

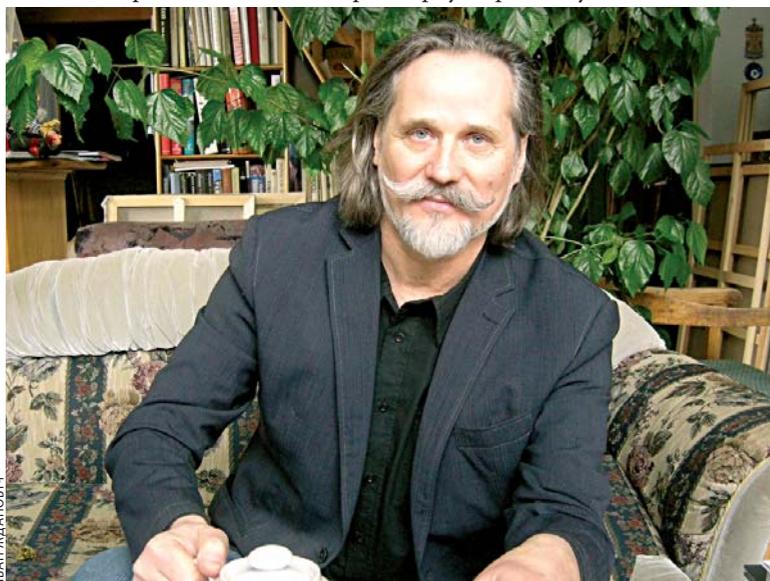
“Фрагменты Вавілонскай вежы — пачатак і працяг” — такую назву мела экспазіцыя, якую арганізавалі пасольства Беларусі ў Польшчы, Культурны цэнтр Беларусі ў Польшчы сумесна з Расійскім цэнтрам навукі і культуры пры садзеянні Міністэрства культуры Беларусі. Экспазіцыю, якая размяшчалася ў выставачнай зале Расійскага цэнтра навукі і культуры, адкрываў беларускі пасол у Польшчы Віктар Гайсёнак. У прэзентацыі яе ўдзельнічалі прадстаўнікі творчай інтэлігенцыі і грамадскай польскай сталіцы, СМІ, дыпламатычнага корпуса, акрэдытаванага ў Варшаве.

Філасафічны змест маюць, як бачна і з назвы выставы, усе яе часткі. Вобразы і элементы карцін добра вядомага як у Беларусі, так і далёка за яе межамі мастака Віктара Альшэўскага скіроўваюць фантазію гледача ў старажытныя Егіпет, Кітай, а таксама ў сірыйскую Пальміру, ірданскую Петру. Між тым у асобных частках экспазіцыі лёгка ўгадваюцца адметныя відарысы як польскай Варшавы, так і

беларускага Мірскага замка. Мастак, ураджэнец Бялыніцкага раёна Магілёўшчыны, па сутнасці, пры дапамозе мастацкіх сродкаў выбудовае сваю Вавілонскую вежу. У працах Віктара Альшэўскага арганічна спалучаюцца фрагменты гістарычных помнікаў, элементы архітэктуры розных краін.

Гэта, варта нагадаць, не пер-

шая ўжо выстава Віктара Альшэўскага ў Польшчы. У жніўні экспазіцыя “Фрагменты Вавілонскай вежы — пачатак і працяг” паспяхова дэманстравалася ў Гданьску. Яе наведвалі не толькі мясцовыя жыхары, але і госці горада. А раней выстава Віктара Альшэўскага пабывала ў Нью-Ёрку, Берліне, Будапешце.

ІВАН ЖЛАНОВІЧ

Віктар Альшэўскі ў сваёй майстэрні

НАРОДНЫ КАЛЯНДАР

Зімы пачатак, а году канец

Рэгіна Гамзовіч

Снежань у жанчын па традыцыі праходзіў за прадзеннем. Менавіта ў гэты час збіраліся вяскоўцы па хатах, за працай спявалі песні, прыдатныя ў пару посту, расказвалі гісторыі, казкі, загадвалі загадкі.

На вяхорках не былі без працы і мужчыны: плялі лапці, рабілі кошыкі, рамантавалі сеці ці нешта майстравалі. Моладзь усяму вучылася: і прасці, і спяваць, даведвалася шмат цікавага з гісторыі вёскі і яе жыхароў, што адышлі ў іншы свет. За два тыдні да Каляд ужо спявалі, паўтаралі калядныя песні. Гэта перыяд Піліпаўскага посту, калі не елі скароннага. Зімой баяліся ваўкоў, якія хадзілі зграямі: у іх у гэту пару воўчыя вяселлі. Таму дзяўчаты звычайна заставаліся начаваць, бо баяліся позна ісці дадому.

4 снежня ў каталікоў Барбара — прысвятак, на які частаваліся варэнікамі з макама, мёдам ці каноплямі. Прыказкі пра гэты дзень нагадвалі пра зімовае сонцастанне: “Барбара ноч урвала, а дзень надтачыла”.

6-га — Матрыхваны, калі забаранялася прасці. Дзяўчаты ў гэты дзень варажылі на суджанага, расчасаўшы валасы і паклаўшы грэбень пад падушку: “Здайся ў сне, з кім я стану ў пары на вясне”.

7 снежня — свята свечкі ў праваслаўных.

9 снежня — Юр’е Зімовы, ці яшчэ: Ягорый, Цуды, Юр’еў дзень. Юрай лічыцца апекуном свойскай і дзікай жывёлы. У гэты дзень ён нібыта выпускае ваўкоў на волю да вясны. Гаспадары ў гэты дзень абразалі хвасты і падстрыгалі грывы коням, даглядалі кароў.

13-га Андросьы, ці Андрэй-Варажбіт. Дзяўчаты варажылі, хто будзе суджаны, добра ці ліхая будзе свякроўка. Льяным або канапляным семем абсыпалі свае ложка і казалі: “На цябе, святы Андрэю, лён сею! Дай, Божа, знаці, з кім я буду гараваці!” І чакалі, хто прысніцца.

На Навума 14 снежня некалі пачыналі вучыць дзяцей: “Навум наставіць на ум”.

17 снежня Варвара ў праваслаўных: жанчыны не пралі, а варылі і пяклі варэнікі, часам з грэчневай мукі, з макама, мёдам, канаплянай смятанкаю, частавалі сям’ю. На Палессі дзеці хадзілі на варэнікі да сваіх бабуль-пупарэзніц.

Прысвятакі Савы (18), Мікола (зімовы, 19 снежня) і Ганны (22) завяршаюць каляндар. У некаторых вёсках мужчыны праводзілі 19 снежня свята свечкі — Мікольшчыну: свечку, запаленую ў дубку з жытам (у сьвянецы або кошыку) пераносілі з хаты, дзе яна стаяла год, у наступную. Гаспадары частавалі братчыкаў.

25 снежня будзем святкаваць каталіцкае Ражаство, пачатак Каляд, а 31-га і Багатая куцця, Навагодня ноч.

КРЫЖАВАНКА

Снежань. Снежна...

Усе словы крыжаванкі пачынаюцца з літары С.

Па гарызанталі:

2. Ансамбль з шасці выканаўцаў. 5. Халодны паўночны вецер (разм.). 6. Трыганаметрычная функцыя. 8. ... сцюзны з зімой дружны (прык.). 11. У снежні мароз і ... вышай хаты – год будзе багаты (прык.). 12. Што-небудзь вельмі любімае, асабліва дарагое. 13. Народная назва сузор’я Вялікая Мядзведзіца. 16. Прысвятак, які беларусы-католікі адзначалі 5 снежня, а беларусы-праваслаўныя – 18 снежня. (“Барбара мосціць, ... цвікі вострыць, а Мікола прыбівае” (прык.). 17. Лагер, месца стаянкі. 20. Той, хто любіць світаць. 22. Міжнародны радыёсігнал пра бедства суднаў ці самалётаў. 23. Рака, левы прыток Дняпра. 25. Кола, асяроддзе сяброў. 27. “І снегу ... пад палазамі, \ І ціш зімовую ў лясх”. 3 верша Я. Коласа “Песні зімы”. 28. На Ганкі сядайце на ... (прык.). Прысвятак Ганны адзначаўся 22 снежня. 29. “Снежань. Снежна. ... \ Сані шпарка імчац-

ца”. 3 верша Ю. Півунова “Снежань. Снежна. ...”.

Па вертыкалі:

1. Лік, які шырока прадстаўлены ў беларускім народна-хрысціянскім календары і фальклоры. 3. Тэма, прадмет, што паказваецца ў карціне, музычным творы. 4. Прамысловая рыба сямейства ласасёвых. 5. Драпежная птушка. 7. Свойская жывёліна, якая ў беларусаў надзялялася здольнасцю прадбачыць лёс і прадказваць будучыню. 9. Вялікі іспанскі пісьменнік. 10. Раздзел граматыкі. 14. “Снег блішчыць, як халодная ...”. 3 верша М. Багдановіча “Зімовая дарога”. 15. Вечназялёнае дрэва. 18. Цяжкае інфекцыйнае захворванне. 19. Зімовая гульня на свежым паветры. 21. Драўлянае рачное судна (састар.). 24. На Каляды – кілбаса, на Вялікадні – ... , а ўсё чалавек сыт (прык.). 26. “Люблю мой ... у крэпку зіму”. 3 верша Цёткі “Мой сад”.

Падрыхтаваў Лявон Целеш.

Адказы на крыжаванку

Па гарызанталі: 2. Секстят. 5. Сівер. 6. Сінус. 8. Снежань. 11. Снег. 12. Свят. 13. Рака. 15. Снег. 16. Прысвятак. 17. Лагер. 20. Той, хто любіць світаць. 22. Міжнародны радыёсігнал пра бедства суднаў ці самалётаў. 23. Рака, левы прыток Дняпра. 25. Кола, асяроддзе сяброў. 27. “І снегу ... пад палазамі, \ І ціш зімовую ў лясх”. 3 верша Я. Коласа “Песні зімы”. 28. На Ганкі сядайце на ... (прык.). Прысвятак Ганны адзначаўся 22 снежня. 29. “Снежань. Снежна. ... \ Сані шпарка імчац-